

Izhaja v Trstu vsak
— petek popoldne —
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
— Telefon št. 1570 —

Delauski List

Posamezna številka
— 6 vin. —
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasi slovenskih socialistov na Primorskem.

Deželna organizacija jugoslov. soc.
dem. stranke v Trstu

skliče na nedeljo dne 26. t. m.
v ul. Boschetto št. 5. II. nad.

deželno konferenco

z dnevnim redom:

1. Poročilo pol. odbora;
2. Strankino časopisje;
3. Organizacija in taktika;
4. Strankine zadeve;
5. Volitev pol. od.
6. Slučajnosti.

Na konferenco so vabljeni vsi tržaški,
goriški in istrski zaupniki. Strokovne
organizacije iz omenjenih treh po-
krajn smejo poslati vsaka po 2
zastopnika.

Konferenca prične ob 10. uri zjutraj.

ODBOR.

Izobrazba in odgovornost delavstva.

Kako blagodejno in plodonosno deluje
socialna demokracija na polju izobrazbe,
vedo samo oni, ki so vedno v direktnem
stiku s socialističnim delavstvom. Vemo
sicer prav dobro, da bo popolna izobrazba
delavstva le uspeh naporov in dolgo-
trajnega dela; ali vključ temu ne smemo
podcenjevati njene uplívne moči na ma-
terijalno osamosvojenje proletarijata. Toda
prepričanje o potrebi izobrazbe in prizna-
nje truda, ki ga ona zahteva, postane na-
vadna, umazana farsa, če se ne izvršuje
vsega tudi v praksi in, če se prepreči nje
vseh s širjenjem idej, ki so v diamet-
ralnem nasprotju do izobrazbe same.

Pripraviti delavstvo do razredne zaved-
nosti, je naloga izobrazbe. Delati proti raz-
redni zavednosti se pravi delati za ohrani-
teve bajke, ki negira razredni antagonizem,
ki zamenja zgodovinski materializem z ne-
logično sestavo države, ki naj posreduje
brezstransko in v korist splošnosti v boje
med delom in kapitalom; ki brani današnji

sistem kapitalistične družbe v svrhu kon-
serviranja mezdne sužnosti. Se pravi delati
proti resnici. *Delavec pa, ki se ne zaveda
svojih razrednih interesov s katerimi nas-
protuje v vsakem oxiru interesom kapita-
lizma, ne more biti niti odgovoren za
korak, ki ga naredi za ali xoper kapita-
lizem, za ali xoper delavstvo.*

Med slovenskim delavstvom se opaža še
mnogo razredne nezavednosti in pomanj-
kanja politične in gospodarske naobrazbe.
Toda kakor do prve, tako ne more priti
delavstvo niti do druge s praznim čitanjem,
če tudi dobrih knjig, ako nima reelne
podlage, ki mu nudi priliko razumeti teo-
retična raziskavanja. Ako pa si še ni pri-
dobilo delavstvo potrebne reelne podlage,
ki tvori pot do razumevanja razmer v ka-
terih je prisiljeno nehoti živeti, ne more
niti pojmiti koristi ali škode, ki jo pov-
zroči z nepremišljenim nastopom eni ali
drugi, v gospodarskem ali političnem boju
se nahajajoči stranki. Pri takih razmerah
delavstva pa ne smemo ostati z rokami v
žepu in pustiti izkoriščati in zatirati pro-
letarijat še v naprej iz same bojazni pred
socialistično agitacijo in pred naraščanjem
socialistične stranke, ampak naša dolžnost
je, biti skupinam katerim načelujemo ali,
recimo, katere vodimo, to, česar največ
potrebujejo t. j. biti vodilna sila ali duša
skupine.

Voditeljem (imenujmo se tudi mi tako,
kakor nas imenujejo nasprotniki) socialne
demokracije ni treba pripovedovati tega.
Mi vemo prav dobro, da delavstvo samo
ne more še razumeti natančno položaja v
katerem se nahaja nehoti ali, ki ga je samo
povzročilo. Da bi ga pa razumelo, mu vso
stvar pojasnimo, prevzamemo vodstvo a ob
enem tudi konsekventno odgovornost stvari
same. Tako odgovornost si ohranimo tudi
tedaj, če delavstvo *noče* na noben način
slediti našim nasvetom, in mu tedaj poma-
gamo iz zagate v katero zaide lahko s
svojim — kakor že večkrat povedano —
nepremišljenim korakom.

Vse drugače pa ravna naša narodnjaki.
Dejstvo, da prevzamemo mi odgovornost
nase in skušamo s vsemi silami dovesti
delavstvo do resnice, imenujejo naši na-
sprotniki nedemokratično, ker delamo, pra-
vijo, proti ljudski volji. Oni pa ne samo,
da delajo proti razredni zavednosti, negirajo
razredni antagonizem in širijo ideje, ki ne
odgovarjajo potrebam izobrazbe, ampak
puste svoje skupine delati nepremišljene
korake v škodo delavcev samih in nimajo

poguma prevzeti vodstva in odgovornosti
v svojo režijo.

Tako početje je mogoče koristno za
njihovo stranko, ki noče biti odgovorna za
škodljive in nezavedne korake svojih so-
misljenikov, toda *ni* demokratično temveč
demagoško. To pa škoduje izobrazbi delavstva
Demokratizem postane nova laž, če se
ga izkorišča v koristolovske namene. De-
lavstvu se pa ne sme siliti odgovornosti
za svoje nastope za katere *ne more* biti
odgovoren. Voditelj se ne sme ponižati do
nezavedne skupine katero vodi, ampak jo
more dvigniti do sebe. Kakor je bilo po-
trebno prepričati tržaške Slovence o potrebi
narodne zavedenosti v svrhu narodnega
napredka, tako je treba tudi prepričati de-
lavstvo o potrebi razredne zavednosti v
svrhu osamosvojenja proletarijata. Kdor dela
proti temu, dela proti izobrazbi in ne more
niti zahtevati odgovornosti delavstva za
svoje nastope. Obratno. Za škodo, ki jo
povzroči delavstvo s takimi nastopi, ostane
odgovoren on sam.

Škandalozne razmere v Val di figo v Pulju.

V Val di figo v Pulju zasiljejo
morje. Tu dela kakih 800 dalmatinskih
delavcev. Do teh smo se podali v nedeljo
popoldne, da se prepričamo o vsem, kar
smo slišali o nezaslišanih razmerah v ka-
terih so prisiljeni živeti. Sede na pesku
blizu lesene barake, se je sončilo kakih
200 omenjenih trpinov. Strgane umazane
obleke in suhi in upadli obrazi nam po-
vedo takoj, da mora biti njihovo življenje
nad vse bedno. Ko smo se jim približali
smo jih vprašali takoj, kako so plačani.
Odgovorili so nam kar v koru: Prav tako
smo plačani, da ne moremo ne živeti ne
umreti. Največja plača je dve kroni in 80
vin. na dan. Toda takih, ki vdobivajo to
svoto je malo. Navadno imamo skoraj vsi
po 2.40 K. na dan, mladina pa celo samo
1.40 K. na dan. Ali da bi bilo to vsaj
vsaki dan. Kadar dežuje ali je drugače
slabo vreme ne moremo delati in tisti dan
ne vdobimo plače. Včasih se pripeti, da
dežuje po dva ali tri dni v tednu in
takrat se zniža že mala plača za 50 od-
stodkov. Kako pa živite? — smo jih vpra-
šali zopet. E braća, nam odgovori prileten
mož. Skupaj nakupimo krompirja, fižola in
kruha za cel teden, pa si sami kuhamo.
Tako plača za jedačo vsak po 6 kron na
teden. Kje pa je tobak, kje druge potrebš-

čine? Za vse pa nimamo dovolj plače.
Kadar dežuje v enem tednu dva dni, ta-
krat ostanemo že v soboto brez vinarja.
Nato vstane drugi delavec in nadaljuje z
otožnim glasom. A bračo, još to bi nama
ništa ne učinilo. Ali kje je naša deca,
naše družine, naši roditelji? Gladu umirajo
v domovini kjer ni zaslužka, ni hrane, ni
zdravja, ni ničesar.... Tako trpimo mi glad
tu, naša deca pa v domovini. Ko je izgo-
voril zadnje besede, je pričel jokati britko
kakor otrok in ni mogel več dalje go-
voriti.

Na to smo vprašali druge, če nam
kažejo stanovanje. E da, kako ne. In pelj-
so nas v spalnico. Iz desk narejena, hlev-
podobna baraka miri kakih 20 metrov v
dolgoti in kakih 6 m. širokosti. Povedali
so nam, da jih biva v tej baraki 180 mož.
Ob lesenih stenah so nam pokazali dve
vrsti lesenih podov na katerih spe. Tako,
po dolgem in trudapolnem delu je odmerjen
za počitek teh ubozih trpinov trd lesen
pod, brez blazin, brez pogrinjal. Na upra-
šanje, če ne trpe mrazu po noči, so nam
odgovorili, da se stisnejo in če je hud
mraz spe celo eni vrhu družih. Znamo prav
dobro — so nadaljevali — da to ni zdravo
ali kaj hočemo spati zunaj? Pridite sem
kako jutro predno vstanemo in boste mogli
zbežati pred smrdom, ki polni to naše
bivališče. In mi vstanemo zjutraj še bolj
trudni nego smo zvečer predno se vležemo
na leseno postelj. Na vprašanje, če znajo
čitati, so nam povedali, da zna od 800
samo kakih 100 čitati in pisati. Mi ne
poznamo druge šole nego to, kar nam uka-
žejo naši delovodje (kapi).

V takih razmerah žive ti bedni sinovi
slovanske Dalmacije. Ko smo jim pričeli
govoriti o krivicah, ki jih trpe in povedali
kdo je kriv njihovega bednega življenja,
so nam stiskali roke in solze so jim ble-
ščale v očeh. Globoko do srca ginjeni smo
se poslovili v poznem večeru od teh
trpinov, za katere se ne zmeni noben reše-
vatelj slovanskega problema.

Sedaj pa vprašamo. Mar nimamo v Pulju
zdravstvene in varstvene oblasti, ki bi mo-
rala urediti te škandalozne razmere, ki
tvorijo tudi nevarnost za celo mesto. Ali
ni nikogar, ki bi preiskal varstvene pri-
prave pri tem delu, da bi se preprečilo
nesreče katerim so podvrženi ti reveži. Ne
mine mesec, da bi ne plačal kak delavec
svoj pogum s življenjem. Vključ tej krvavi
resnici, ni v Pulju nobene oblasti, ki bi
se zanimala za varstvo življenja teh trpinov,
ki so tudi pripadniki človeške družbe. Ni

CARPISON

slika iz žganjarije, spisal I. Regent

Mrzel dež je škropil iz sivih oblakov
na blatne ulice tržaškega mesta.

V umazani žganjariji je stal pri oknu,
v strgani obleki, mož temnega in plašnega
pogleda. Tresel se je neprenehoma in držeč
roki v hlačnih žepih, se stiskal v sebe.
Jezno je pogledal vsakoga, ki je šel mimo
okna in mrmral za njim nerazumljive
besede.

Za prodajalno mizo je sedel uslužbenec
žganjarije in čital iz neke umazane knjige.
Poleg mrmrajočega samovara je pa dremal
črni mucko in rezal neprenehoma svoj
monotoni drn-drn.

Zaduhli, strupeni duh žganega alkohola
je polnil mali in umazani prostor stare
žganjarije. Pod podolgastimi stoli poleg
stranskih sten so gnili veliki kupi smeti,
po črvivem in blatnem podu so pa bili
raztreseni mali smradljivi ostanki pokajenih
smredk in zavitkov.

Zunaj je pričela briti kraška burja,
mraz je postajal vedno intenzivnejši in že
so padale iz sivih oblakov svetle, zmrz-
njene kapke, ki so se takoj stopile v
lužah tržaškega blata. V žganjariji pa je
vladala tišina, le maček in samovar sta
mrmrljala svoji enakomerni pesmi...

Mož pri oknu se je stresel nenadoma,
kakor bi se bil zbudil iz dolgega spanja;
nagloma je stopil k durim, jih odprl in
zaklical: — Miče! Miče! — Zamahnil je
z desnico, in se vrnil v žganjarijo in zaprl

duri za seboj. Zopet se je stresel in za-
mrmral tiste nerazumljive besede. Stopil je
par korakov od vrat, ko se ista odpro in
v žganjarijo stopi mlad mož temne polti
in mačjega pogleda.

— Kaj hočeš? — vpraša novodošlec
ozreč se po praznem lokalu.

— Naprositi sem te hotel nekaj....
toda....

- Kaj?
- Imaš par vinarjev?
- Mogoče, ali bo malo!
- Kar je bo vse dobro!
- Koliko hočeš?
- Dvajset vinarjev, če imaš!
- Toliko bo že! — Vzel je iz žepa
nekoliko desetice in mu izročil dve.
- Bo dosti?
- Da, hvala!
- Le da jih ne zapiješ! Zdravi!

Stisnila sta si roke in Miče je odšel.
Carpison je pa obstal sredi žganjarije in
zrl v desetice, ki jih je držal na dlani
desnice.

Uslužbenec je vstal in čakal naročila;
bil je že gotov, da preideti desetici v last
gospodarja žganjarije. To se mu je zdelo
tudi naravno in opravičeno. Kakor mnogo
drugih, je smel ostati Carpison v žganja-
riji tudi če ni imel kaj napraviti. Kam pa
naj gre v tem mrazu, če mu ne bi dovo-
lili zavetja v žganjariji, — si je mislil
uslužbenec — zato je pa njegova dolžnost
zapravi tudi, kadar more.

Carpison je pa spravil denar v žep, in
pričel hoditi po umazanem podu. Zopet je

zamrmral nerazumljive besede in ironičen
nasmehek mu je zaigral okolu bledih usten.

V žganjarijo je stopil kočijaž, izpil je v
naglici kupico slivovke in odhitel. Željno
je gledal Carpison kočijaža, ki je srkal
žganje iz malega kozarčka. Tudi on bi si
naročil rad kupico svoje navadne pijače,
toda mučila ga je skrb za večerjo in pre-
nočišče.

Obstal je za hip, pogledal na stensko
uro in šel k durim.

Nasproti je bila ljudska kuhinja iz ka-
tere je prihajal šum crvenja rib in svit
velikega ognja, ki je vil dolge jezike pla-
menov okolu širokega kotla v katerem je
kuhal težak veliko palento.

Lačen je bil Carpison; rad bi bil šel
povžiti malo rib in nekoliko polente, tako
za deset vinarjev rib in štiri vinarje polente.
Toda mučila ga je tudi želja po žganju.
Od jutra ga še ni pokusil. Tudi ni imel
plačanega prenočišča. Kaj storiti z dvajse-
timi vinarji? Da bi bilo poletje, bi bilo
kmalu vse rešeno. Kupil bi si žganja in
tobaka, v kak vrt bi šel po nekoliko
sadju, katerega si bodi, in v gojzdič bi
šel spat.

«Preteklo noč je umrl na ulici Pietro
Babo. Napil se je bil žganja, lačen je bil
in ni imel prenočišča. Vlegel se je na
mrzla kamenita tla in zjutraj so ga našli
zmrznjenega. Dober človek je bil — si je
mislil Carpison — če je imel denar je
plačal rad četrtinko drobtinovca. Ampak
prav se mu je godilo. Plačal naj bi bil
prenočišče; zakaj je zapil ves denar?

Poznal je Markiča, mogel je vedeti, da mu
ne da postelje, če je ne plača naprej. Ne!
ves denar je zapravil v žganjariji, zjutraj
pa so ga našli zmrznjenega. Resnično žal
mi je po njem, ampak prav se mu je go-
dilo. Jaz ga ne bom posnemal. Nič ne bom
pil, toda lačen sem in nimam postelje.
Dvajset vinarjev je pa ravno dovolj za
prenočišče. Odkod naj vdobim denar za
večerjo? Malo potrebujem, samo štirinajst
vinarjev, ali jaz jih vendar nimam».

Tako je govoril Carpison sam s seboj.
Zopet je šel k oknu. Burja je razsajala
vedno bolj in po kamenitem tlaku je že
zmrzavalo. Noč je že bila in Carpison ni
mogel razločiti več vsacega mimoidočega
Trdil se je napenjal je oči in pri-
tiskal k steklu obraz, da bi ne delal z
njegovo senco zrcalo v steklu. Toda zamanj.
Ljudstvo je hitelo trumoma mimo okna
domov, njemu pa se je zdelo, da gredo
mimo njega trume bednih senc, ki se,
zavite v črne rjuhe, zgubljajo v mučni,
strašni, temni zimski noči....

V žganjarijo sta prišla dva težaka; na-
ročila sta vsak svoj kozarček zelene pijače
ter se vseda v kot.

Carpisonu je prihajal dolgčas. Oddalil
se je od okna in pričel hoditi.

Drugi delavec je prišel v žganjarijo;
pod pazduho je stiskal dve prazni vreči,
ki jih je vrgel takoj v kot žganjarije in si
pričel maniti roke. Bil je znanec našega
Carpisana.

(Konec prih.)

niti slovenskega narodnjaka, ki bi se potrudil za te slovanske v bedi in večni nevarnosti živeče delavce. Čemu? Puljski «Omnibus» ima sicer vsak dan dolgovazne članke v obrambo mornarice in drugih kapitalistov in v blatenje socialne demokracije. Toda v obrambo svojih hrvatskih bratov ne črhe nikdar niti pičice. Naj varujejo in branijo oni mornarico in kapitaliste, naj spe naše državne, deželne in mestne oblasti, ali mi ne bomo spali in ne bomo nehali, dokler ne priborimo tudi tem slovanskim nesrečnežem človeško življenje.

RAZNO.

Preganjanje Poljakov. Reakcijski nemški deželni zbor na Pruskem je dovolil nemški vladi 200 milijonov kron za razlastitev poljskih posestev v Poznanju.

Prisiljena esproprijacija je že sama na sebi odločno početje (če prav je v nekaterih slučajih dovoljena v zakonih) ki služi v preganjanje narodov. Od Bismarcka naprej vrši nemška vlada to sramotno, civiliziranega naroda nevredno politiko preganjanja Poljakov. Leta 1886. je dovolil pruski deželni zbor prvih 100 milijonov za nakup poljskih posestev. Upravo teh 100 milijonov se je dalo posebni komisiji sestavljeni iz uradnikov. S početka je šlastvar še precej dobro naprej, toda v kratkem se je spremenil položaj popolnoma. Nakupili so posestva toda niso mogli najti kmeta. Tako so ostala prejšnja posestva neobdelana. Leta 1898. ni bilo od omenjenih 100 milijonov nič več. Deželni zbor je dovolil družih 100 milijonov. Tudi od teh 100 milijonov ni ostalo leta 1902 nič več in deželni zbor je dovolil tedaj 150 milijonov. 350 milijonov je uporabila že nemška vlada v svrhu germanizacije Poljakov. Pa je tudi dobro, da si ogledamo, kako je bil uporabljen ta denar.

Prej omenjena komisija je nakupila 325.903. hektarov posestva za 292.500.000 markov (en mark je 1.20 K) 57 milijonov so pa požrli upravni troški!! — Posestva, ki je nakupila komisija, so bila po večini v nemških rokah. Samo 31.6 odstotkov je pripadal poljskim kmetom. Ekonomični determinizem se opaža tudi tu. Komisija plača dobro posestva, nemški posestniki so sicer dobri rodoljubi toda v prvi vrsti so posestniki. Znali so obrniti v svojo korist rekó zlata, ki je bila namenjena germaniziranju Poljakov. Iz tega je razvidno zakaj se je izjalovil popolnoma načrt vlade, za prisiljeno razlastitev poljskih posestev. Poznanja je danes še ravno tako poljska kakor je bila nekdanj. Vkljub temu pa je vredno, početje ruske vlade najstrožje obsodbe, ker zlorablja despotično moč v svrhu preprečenja svobodnega razvoja poljskega naroda. Obžalovanja vredno pa je, da dela ruski birokratizem zoper poljake skoro ravno tako kakor nemški šovinizem.

Veliki vojvoda toskanski Ferdinand IV. je v petek umrl. Njegov brat, bivši nadvojvoda Ivan, je odložil dostojanstvo nadvojvode ter je odšel kot Ivan Orth po svetu, kjer je izginil. Menda se je ponesrečil s svojo ladjo na morju. Ferdinandov sin Leopold je imel nalog svojega očeta, naj takoj po očetovi smrti naznani cesarju, da sprejme naslov toskanskega velikega vojvode. Toda tudi Leopold je odložil svoje dostojanstvo ter je odšel z imenom Leopold Wölfling v Švico. Njegova sestra Luiza je bila soproga sedanjega saksanskega kralja ter je sedaj omožena z glasbenikom Tosellijem. Sedanji dedič velikega vojvode, nadvojvoda Josip, je v svojem in svojih bratov imenu izjavil, da se odreka naslova toskanskega vojvode. Družega pomena. kakor naslovne, to ime sploh nima več. Pred 48 leti je bil sedaj rajni Ferdinand IV. še vladar v Toskani.

Za splošno volilno pravico v deželni zbor Pruski so predložili socialni demokratje ministru Bülowu resolucijo, s katero se zahteva, da imej pravico voliti vsak 20. let star državljan.

V Brunswigu, so delavci demonstrirali, ko so izvedeli, da je deželni zbor odklonil predlog za splošno volilno pravico. Po končanem delu so se delavci sešli, v svrhu demonstracije. Tako se je zbralo delavcev natisoč. Redarstvo je ostalo kar zamaknjeno ob veličastnosti demonstracije. Demonstrantje so hoteli iti pred deželni zbor toda pot jim je bila zaprta. Zvečer je priredila soc. dem. 8 shodov.

Henrik Ferri, voditelj socialističnega lista «Avanti» se je odpovedal vodstvu, ker je sklenil pogodbo za prireditve v Ameriki kurz predavanj, ki bo trajal 6 mesecev.

Volitve v češki deželni zbor. V listi socialističnih kandidatov v deželni zbor na češkem je tudi ena žena Dragotina Mach, ki kandidira v četrtem okraju v Pragi skupno s sodrugom dr. Soukup-om. Dragotina Mach je tudi vpisana v volilnem imeniku.

Železniška nesreča. Dne 20. t. m. ob 10. uri zvečer so trčili skupaj v Bivio Acquabella pri Milanu na italijanskem, trije vlaki. Vzrok tej strašni nezgodi je bila gosta megla. Bilo je mnogo mrtvih in ranjenih.

Zakon o rekrutih ima biti prva naloga državnega zbora, ki se snide sredi meseca marza. Za potrebe vojaštva ima vlada pač vedno največ skbi.

Ogrski socialisti proti alkoholu. Na shodu ogrskih socialističnih strokovnih organizacij je bil sprejet tale sklep: Strokovne organizacije ne smejo imeti svojih društvenih prostorov tam, kjer se prodaja vino, pivo ali žganje. Obenem je bila izražena želja, naj se ne prodaja opojnih pijač od sobote zvečer do ponedeljka zjutraj. Protialkoholne agitacije tudi na Slovenskem ne bi bilo škoda. Mi smo žalibog še tako daleč da si shoda brez vina in piva skoraj misliti ne moremo.

Delodajalci parobrodnega društva «Dalmatije», so sklenili razopremiti svoje ladiji. Odpustili so že vse možno. Ladiji so vsidrane v Valdeghin. 300 kapitanov in pomorščakov je brez dela.

Predavanje sod. Tedeschi v Reki. B. K. V nedeljo dne 26. t. m. priredi sod. Tedeschi, potom tuk. društva «Circolo di studi sociali» v gledališču, javno predavanje o «Evoluciji in socializmu». Sod. Tedeschi je v Reki poznal že od zadnjega njegovega prihoda k nam za agitacijo za splošno volilno pravico. Zato vabimo prijatelje in somišljenike na lep sprejem.

Domače stvari.

Javen ljudski shod se vrši v nedeljo dne 26. t. m. ob 10. uri zjutraj v gledališču Politeama Rossetti, ki ga skličejo organizacije zidarskih, klesarskih, slikarskih, kovaških in lesnih delavcev. Dnevni red je: *Stavbinska kriza in razmere delavstva.*

Shodu bo predsedoval tajnik sodr. *Silvij Pagnini*. Slovenski bo poročal sodr. *Kopač*.

Delavci! udeležite se tega shoda v velikem številu, da protestiramo energično zoper brezposelnost, kateri smo podvrženi vsled današnje stavbinske krize in da zahtevamo od oblasti nujno ukrepitev potrebnega, da se prepreči bedo v družinah brezposelnega delavstva.

Shod v Škorklji. V nedeljo dne 19. t. m. ob 5. uri popoldne se je vršil v gostilni «Al Panorama» javni ljudski shod na katerem je imel poročati dr. poslanec sodr. Scabar, o svojem parlamentarnem delovanju. Ker pa je bil sodr. Scabar ki se je brzojavnim potom tudi opravičil, nujno zadržan na Dunaju, sta poročala sod. *Meneghetti* v italijanskem, sod. *Kopač* pa v slovenskem jeziku.

Predsednikom shoda je bil izvoljen sod. Miklavec, ki je po običajnem pozdravu dal besedo sodr. Meneghetti-ju. Le ta je v daljšem in poljudnem govoru dokazal, da so socialistični poslanci zastopniki revnejših slojev, v kateri smeri so tudi dosedaj vedno delali. Priponnil je tudi, da moč naših poslancev se poveča z delavsko organizacijo, s katero so vedno v ožji dotiki. Tudi še ne organizirano delavstvo se more okleniti strokovne organizacije. Časi postajajo vedno slabši, Kapitalizem se vedno bolj organizira, zato se moramo organizirati tudi mi. Nato je govoril sodr. Kopač. Najprej je razložil položaj v katerem se nahaja naš parlament. Delo, ki so ga izvršili naši poslanci v tej kratki parlamentarni dobi, je naravnost ogromno. In če upoštevamo, da so se združili vsi zastopniki meščanskih strank brez razlike narodnosti zoper delo socialističnih poslancev, nam mora biti potem jasno, kak strah imajo naši nasprotniki pred naraščajočo socialno demokracijo, pred naraščajočo organizacijo delavstva.

Socialistična stranka je edina zastopnica delavstva, dočim so vse druge stranke zastopnice meščanskega kapitalizma. Socialna demokracija mora biti zastopnica delavstva ker je tudi sestavljena iz in za delavstvo. Čim močnejša je organizacija delavstva

tem večji so tudi vspehi, ki se jih lahko doseže. Združite se tedaj vsi v strokovne organizacije, spopolnite socialistično politično organizacijo in pridobili si boste moč, ki je ne bo mogoče razrušiti. Burno ploskanje in pritrjevanje je sledilo izvajanjem govornika.

Neki poštni sluga in nek pijanček sta motila govornika z mejklici, a ko jima je ponudil predsednik besedo sta takoj umolknila. Eden navzočih se je pa osmešil s tem, da je predbacival konsumnim zadrugam, da nočejo prodajati nečlanom. Toda sod. Kopač mu je razložil zakaj da ne smejo prodajati nečlanom, se je mož prepričal in se strinjal z izvajanjem. Nato je zaključil predsednik ta važni shod, ki se ga je udeležilo nad 200 delavcev.

Se svita, bi rekel „Sovenec“. Tudi mi pravimo, da se svita in se tega zelo veselimo. I zakaj ne. Tako bomo vsaj na jasnem pri čem smo. Dne 20. t. m. so se vršile volitve v dekanski občini, kjer so zmagali klerikalci. «*Edinost*» molči. **V odboru političnega društva „Edinost“ sede tudi možje kristalizirani klerikalci, t. j. pristaši kranjske S. L. S.** V tržaški okolici in po Istri delajo klerikalci s vso vnemo. «*Edinost*» molči in molči tudi tista pešice, ki bi radi, da bi se jih smatralo za liberalce, za svobodomiselce. Vso to komedijo blagoslovja s svojo žurnalistično lenobo tudi «*Slovenski Narod*». Čemu pa podpirati pol. stranko, ki niti sama ne ve kaj je. Prisili naj se jo raje, da revidira svoj program in se potem pokaže ljudstvu v pravi luči. Klerikalci v političnem društvu «*Edinost*» nastopajo že javno v okolici na strani klerikalcev; liberalni člani omenjenega društva pa se ne upajo nastopiti odkrito za liberalizem. Iz tega bi se dalo sklepati, da je društvo klerikalno. Na Dunaju s Hribarjem v Trstu s Krekom. Tako ne bo mogoče vstrajati preveč časa.

Ampak se svita in sicer tako, da da se vidi že dokaj jasno klerikalizem, ki se je skrival pod tržaško slovo. Le tako naprej. Vsaj bo enkrat konec lažnjivemu rodoljubju in navideznemu liberalizmu. Radovedni smo samo, kaj počno nato tisti, ki so resnični svobodomiselci. Morda se bodo vzdramili iz dosedanjega spanja, morda pa zaspali za vse večne čase.

O narodnih tirjativah slovenskih tržaških voditeljev. Kdor pozna razvoj naše stranke, ve, da je nastala vsled kritike obstoječih razmer. Šibati in razkrinkavati vse slabo v današnji človeški družbi, smatra socialna demokracija kot eno svojih najvažnejših nalog, kajti šele iz spoznanja slabega je mogoče doseči dobro. Kaj čuda, ako utikamo tudi slovenski socialisti svoje kritično oko v vse, kar nas obdaja in če se spodbikamo pri tem najprej ob to, kar je nam najbližje. Imena takih prikazni so tržaški takozvani narodni voditelji. Vabijo k sebi ljudstvo na vse mogoče načine, ko pa se vsede vsak takih voditeljev na svoj gotovi prvaški stolec, ne pozna več ljudstva, ampak samo še narod. In v potu svojega obraza delujejo za ta narod t. j. za one narodne tirjatve, ki donajajo pravkom ali direktno materialne koristi ali pa vsaj povzdigujejo njih socialni položaj, njih ugled v današnji družbi. Da se nas lažje razume in da ne mislijo, da zapišemo kako očitanje brez povič, moramo najprej povedati, da razlikujemo mi dvoje narodnih vprašanj oz. tirjativ: *kulturne tirjatve*, ki prinašajo vsemu ljudstvu korist ter ga povzdigujejo in *tirjatve narodne oblasti*, ki imajo sicer tudi idealni pomen za vse ljudstvo, koristijo pa direktno vendar le vladajočemu sloju dotičnega naroda. Na te slednje tirjatve je z uprav malimi izjemami omejen delokrog naših prvakov in v tem leži tudi vzrok stešelnosti slovenske narodne politike. Za zadnje omenjena narodna vprašanja imajo namreč pojem le «*gospodje*»; ljudstvo pa — njihovi hlapci — jih ne razume in jih toliko časa ne bo razumelo, dokler ljudstvo samo ne postane «*gospod*», t. j. dokler ne vdobimo absolutne narodne demokracije, v kateri ne bo prostora za «*gospodarje*» in «*uslužbence*». Šele ko se čuti vse ljudstvo kot narod, kot svoj lastni gospod v okviru svoje narodnosti, tedaj šele mu postanejo umljive te tirjatve narodne oblasti, za katere se danes ne more ogrevati, ker ga kot «*hlapca*» direktno nič ne brigajo. Zato je treba nam Slovencem demokracije, ne le iz socialnega, ampak tudi iz narodnega razloga; da pa ni demokracije razen v socializmu mora biti pa tržaškim prvkom gotovo prav tako jasno kakor je nam.

Črna Zarja nam je pokazala župnika Furlana iz Sv. Križa v „rdeči“ in „pravi“ luči. Prav za prav bi se reklo, da ga je hotela pokazati, toda na srečo se ji ni

posrečil tak operetni efekt in gospod Furlan je ostal v rdeči luči. Ampak nam ne gre v glavo način s katerim polemizira «*Zarja*». Ti gre, pa napisati in posebe še raztolmači vse kar smo pisali mi o gospodu Furlanu. Mi ne bomo jezili radi tega na Zarjo. Kaj še. Mi ji celo priporočamo naj vedno objavi vse, kar pišemo proti našim nasprotnikom.

Kar se pa ti če besede «*puf*», moramo pa povedati, da je to izgraz, ki ga je rabil župnik Furlan sam. Kakšen pomen je da on tej besedi je popolnoma drugo vprašanje, fakt je, da je rekel sledeče: «*Mar mislite, da vam bom dovoljeval svetinjo na «pup» puljbljati?*» Če je dovoljeno poljubljati *xastanj* potem mislimo bo dovoljeno tudi na *puf*. Sicer se pa o tem ne razumemo preveč.

Stavka in zmaga tiskarskih delavsk. V ponedeljek 20 t. m. so stopile tiskarske delavke v stavko. Zahtevale so: 1. Ureditve plačilnih razredov med vajenkami; 2. Priponzanje posredovalnice delav. 3. Zvišanje doklade za delo v izrednih urah; 4. Pismeno in ne ustmeno odpoved dela. Odpoved mora biti naznanjena uslužbenkam pri tiskarskem delu 8. uslužbenkam pri litografičnem delu pa 15 dni prej.

Po stavki, ki je trajala štiri dni, so ugodili včeraj gospodarji tiskarn vsem goroznačenim zahtevam.

Zmagovalcain naše čestitke.

Shod v ulici dell' Eremo. V nedeljo dne 19. t. m. so sklicale Tržaške konsumne zadruge javen ljudski shod v gostilni «*Ai buoni soci*» v ulici dell' Eremo. Velika dvorana je bila natlačena do zadnjega kotička.

Prvi govornik je bil sodrug *Pagnini*. V daljšem govoru je poudarjal potrebo konsumnih zadrug, katerih se mora delavstvo okleniti, da prepreči izkoriščanje, kateremu je podvrženo strani malih trgovcev. Nadalje je opisal razvoj tržaških konsumnih zadrug, koristi ki nudijo že sedaj svojim članom in koristi ki bodo nudile v najkrajšem času. Člani naših konsumnih zadrug so sami slovenski in italijanski delavci. K zaključku svojega govora je priporočal navzočim, da se upišejo v omenjene zadruge in izrazil željo, da bi imele iste po eno skladišče v vsakem mestnem okraju in okoličanski vasi.

Nato je govoril sodr. F. Milost v slovenskem jeziku. Po lepem in daljšem govoru, je priporočal tudi on slovenskim delavcem, naj se vpišejo v naše zadruge in naj se združijo z delavstvom vseh narodnosti v svrhu osamosvojitve delavstva.

Toliko sodr. Milosta kakor tudi sodr. Pagninija so navzoči burno pozdravili ob začetku in koncu govor. Shod se je zaključil ob pevanju socialistične ekoračnice.

Tržaška „Edinost“ je čitala nekje sledeče besede: Socialna demokracija je pokazala že velikokrat, da zna bojevati se za delavske in narodne pravice, proti izkoriščevalcem delavstva in proti zatiralcem slabših narodov. «*Če bi bilo to res*», pravi «*Edinost*». Omenjene besede ste čitala v «*Delavskem Listu*» (samo da bo znala kje je čitala). Če imate nekoliko časa na razpolago, pa prečitajte prvo in drugo številko «*Delavskega Lista*» in tam najdete tudi dokazano s številkami, da tudi pri zadnji stavki težakov ni delavstvo nič zgubilo ampak pridobilo. Mi namreč imamo dovolj poguma, za si povedati v obraz kje smo zmagali in kje ne. Pri zadnji stavki težakov pa je delavstvo zmagalo. Tudi glede narodnega vorašanja bi naprosili «*Edinost*» naj si zapomni vse korake, ki jih je naredila naša stranka za slov. narodnost in zoper zatiranje poslednje strani ital. naciionalcev.

Dogodek v Pulju nima opraviiti z narodnim vprašanjem prav nič, k večem bi se mogla jeziti radi našega nastopa c. kr. mornarica in dr. Leginja. Samo proti mornarici je bil nastop ital. sodrugov in ne proti hrvatski stranki. Če pa se je čula užaljeno pri tem tudi hrvatska nar. stranka in če ste se smatrali užaljeni tudi vi, je znak, da ste v tesni zvezi z mornarico in da ste ravno taki prijatelji ljudstva, kakor dr. Leginja, ki skrbi za kanone, da bo mogel braniti mizerijo Istre. Če boste hoteli odgovarjati še kedaj na članke, ki jih boste *kje* čitali, potem vam priporočamo, da si nabavite boljšega gradiva, pred vsem pa fakte in številke.

Sv. misijon v Sv. Križu. Od 12. pa do 21. t. m. smo imeli pri nas Sv. misijon. Odkritosrčno rečeno, je ta stvar za nas okoličane, nekaj popolnoma novega. Vedeli smo pač, da se vrše misijoni po Kranjskem in drugih slov. pokrajinah, toda mi smo bili dosedaj oproščeni te nadlege. Ker se mi je pripovedovalo, da razlaga gospod pater pravi Kristusov nauk, sem

ga šel poslušati tudi jaz iz same rado-vednosti. Varal sem se. Prvi večer ni g. pater niti imenoval Krista, drugi večer pa sem mislil, da sem na klerikalnem shodu. Najprej je pričel napadati slovenske slogarje in socialiste. Nato se je pa zadržal v vaška dekleta, ki pokleknujejo samo na eno koleno ter grozil vsemu slovenskemu narodu s peklenskim, 105 stopinj močnim ognjem, če ne pristopi kot en mož v krščansko stranko. Tudi se ne bo smelo čitati več nič drugega kakor »Slovenca« in »Zarjo«. Če pa izve oče, da čita njegov sin ali hči »Delavski List« »Slov. Narod« al kak drug liberalen list, naj pograbi za poleno in tako očisti svojo družino greha, ki ga je naredil tisti člen družine, ki se je predzrnil čitati tak brezverski list.

Pri volitvah morajo voliti vsi samo krščanske može, drugače jih zadene lahko peklenska kazen itd. itd.

Govoriti še nadalje o tem kar je govoril gospod pater, ni vredno. Konstatirati smo hoteli samo sad, ki ga je rodila slogaška in neumna politika tržaških narodnjakov. Pater se ni zadovoljil samo s politično agitacijo, napadal in sramotil je tudi vaška dekleta, ki so vse — je rekel — nepoštene. Iz teh nepoštenih deklet pa hoče narediti Marijine device. Tako je zasejal gospod pater prepričanje skoraj v vsako kriško hišo. Toda našim mladim sodrugom pravimo. Ne dajte se terorizirati od nikogar. Lahko spoštujete in ljubite svoje stariše še bolj tudi če ste socialni demokratje. Dolžnost vseh nas pa bo, da preprečimo na vsak način in s vsemi poštenimi sredstvi naraščanje klerikalnega zmaja v Križu in po tržaški okolici. Kdor je za osvoboditev tržaškega slovenstva iz duševne suženosti klerikalnega zmaja naj nam poda rok. Kdor je za duševno suženstvo naj pa ostane kjer je, ker bo že tako povedal kaj hoče. *Križan.*

O čudni zlorabi svojega imena
o kateri je izvedel sodrug Ivan Cankar, piše »Rdeči Prapor«. Po Švici in po Nemčiji je hodil mlad človek, ki se je povsod predstavljal kot pisatelj Ivan Cankar. Pisal je novele — ki jih je bil seveda že resnični Cankar spisal. Tudi pesmi je delal, n. pr. prav lepo »Der verlorene gläubte«, ki jo je bil pa že davno spisal neki Fr. Prešeren in jo naslovil »Izgubljena vera«. Imel je srečo pri nekem knjigotraču, ki mu je založil »njegovo« novelo. Tudi pri ženskah je menda imel srečo na račun pravega Ivana Cankarja. Če bi ne bilo v stvari toliko resnega, bi človek dejal, da je v njej imeniten humor. Da so hohštaperji nastopili kot knezi, grofi, ameriški milijonarji in pruski častniki, je že znano in obrabljeno. Da pa hodi pustolov po svetu kot slovenski literat, je res novo.

Deželnozborske volitve. Izredna konferenca socialno-demokratske stranke za Idrijo in okraj Idrija-Vipava, vršila se dne 19. t. m. v Idriji, je soglasno sklenila kandidirati v mestu Idrija sodruga Etbina Kristana iz Ljubljane. Kandidature za Idrijo-Vipavo se razglasi prihodnje.

Liberalna stranka kandidira za deželni zbor v mestu Idriji učitelja Engelberta Gangla, v dolenskih mestih pa notarja Plantana.

Društvo Ljudski oder v Trstu. V sredo dne 5. februarja ob 8. uri zvečer se vrši v veliki dvorani delavskega doma ul. Boschetto 5. II. nad.

redni občni zbor.

Dnevni red:

- I. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
- II. Poročilo;
- III. Knjižnica in čitalnica;
- IV. Društveni odsek;
- V. Volitev novega odbora;
- VI. Slučajnosti.

Čenjeni društveniki so naprošeni, da se udeležijo tega važnega občnega zbora v velikem številu.

DOPISI.

ISTRSKO.

Pulj. Tukajšnji pekovski delavci so stopili v torek dne 26. t. m. v stavko. Slovenskim pekovskim delavcem v Trstu in drugod naznanimo tem potom naj sene puste ujeti od mešetarjev, ki so jih razposlali puljski delodajalci za najemanje krumirjev.

GORIŠKO.

Miren. Pretečeni teden smo imeli pri nas misijon. Klerikalcem se mora priznati, da znajo izkoriščati svobodo cerkve prav imenitno v svoje politične svrhe. Pravijo

misijon, pa ni nič drugega nego nekaka »predagitacija« za prihodnje deželnozborske volitve.

Pater — ime njegovo nas ne zanima — je govoril mnogo o parlamentu, o deželnem zboru, občinskih zastopih itd. Zraven tega pa je še povedal, da je spravil v sveto olje v enem letu 700 oseb. No. Mi res ne vemo, čemu smatra gospod pater to stvar tako koristno in hvalevredno. Spravljati ljudi v sveto olje, se pravi, pošiljati jih na drugi svet. To pa se nam ne zdi tako pridno. Raje naj bi bil povedal, koliko jih je ohrani pri življenju in koliko njim je poskrbel boljšega življenja. Seveda ni pozabil gospod pater povedati, da je bilo med temi tudi mnogo socialistov. Mi pa pravimo, da ni bil noben socialist. Mogoče se je prišteval kdo k socialistični stranki, toda prepričan socialist ni bil. Gospod pater naj bo gotov, da socialisti ne hrepene prav nič po svetem olju, pač pa hrepene po boljšem življenju. Vso čast gospodu patru, če skrbi, da bomo imeli na drugem svetu prijetno življenje, toda naj nam ne zameri če delamo na to, da si pridobimo boljši in daljši obstanek že na tem svetu. Toda kakor rečeno, stvar je bila prirejena radi volitev. Dolžnost naša pa bo, da razvijemo proti klerikalni svojo agitacijo in sicer v čim večem obsegu. Klerikalci imajo na svoji strani številno in organizirano moč. Mi imamo organizirano a obenem tudi moč resnice. Kdor je z nami je za resnico in pravico, kdor je proti temu, naj pa dela za klerikalce.

*

Zbirališče naših sodrugov je gostilna Ivana Beltrama. Toliko v pojasnilo sodrugom, ki bi imeli poravnati prispevke in želeli pojasnil.

Gorica. Volilni imeniki za splošno kurijo in mesta na Goriskem municipiju so razporejeni ter se morejo vpogledati od 22. t. m. do 4. februarja t. l.

Podgora. Delavsko društvo papirničarjev priredi v nedeljo dne 25. t. m. v veliki dvorani »Bregant« v Podgori društveni plesni venček. Med plesom in drugimi raznimi zabavami se vrši tudi loterija z raznimi bogatimi dobitki. Začetek točno ob 8 uri zvečer. Vstopnina 2 kroni.

Iz stranke.

Okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke v Gorici. V nedeljo dne 19. t. m. se je vršila v Gorici okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke. Na dnevnem redu so bile volitve v deželni zbor goriški. Konferenco je otvoril v imenu deželnega političnega odbora v Trstu, sodr. Ivan Regent. Pojasnil je važnost prihodnjih dež. volitev in sklep tržaškega pol. odbora, ki priporoča goriškim sodrugom samostojno udeležitev omenjenih volitev. V daljšem govoru je tolmačil goriške razmere in vzroke, ki silijo stranko nastopiti samostojno s svojimi kandidati. Nato da besedo zastopniku izvrševalnega odbora sodr. E. Kristanu iz Ljubljane. Govornik je povdarjal v prvi vrsti izdajstvo, ki so ga zgrešili goriški klerikalci napram delavstvu s tem, da so sprejeli volilni sistem, ki da pravico voliti v IV. razredu še vsem tistim, ki volijo v prvih treh razredih. Že to opravičuje našo stranko, ki je edina odkritosrčna zastopnica splošne volilne pravice, da kandidira samostojno v protest proti takemu klerikalnemu izdajstvu in v svrhu manifestacije za splošno volilno pravico. Klerikalci so vedeli prav dobro, da bi zgubili kak mandat, če bi razdelili splošno kurijo v šest volilnih okrajev. Toda v svoji nepoštenosti se ne ozirajo ne na moč različnih strank ne na ljudsko mnenje, ki je v raznih goriških okrajih protiklerikalno. Oni hočejo nemoteno in absolutno vladati večino z manjšino. Zato so razdelili splošno kurijo v dva okraja in sicer tvori enega slovenski, drugega pa italijanski del Goriške. Če že niso hoteli razdeliti Goriške na šest volilnih okrajev, kakor je razdeljena za državnozborske volitve (kar pa ni preveč priporočljivo) so morali uvesti proporcionalni sistem, po katerem bi prišle tudi manjšine do veljave. Tudi v tem oziru so naredili klerikalci izdajstvo, proti kateremu mora razredno zavedno delavstvo najodločneje protestirati. Nadalje je tolmačil govornik pomen deželnih zborov. Vse narodne stranke se ogrevajo za te deželne zastope. Taki so tudi slovenski narodnjaki in vendar nima slovenski narod od teh nobene koristi. Deželni zbori so ostanki avstrijskega fevdalizma potom katerih se hoče vladati večino z manjšino ali pa ne pride manjšina do svoje veljave. Le tako je mogoče, da ne pride slovenski narod,

ki je razcepljen po raznih zgodovinskih kronovinah, do svoje moči. Socialna demokracija, kot resnična zastopnica slovenskega naroda je pa zagrižena nasprotnica kronovinskih (deželnih) mej in deželnih zborov. Ona hoče, da se odpravijo te meje, ki opravičujejo obstanek deželnih zborov in cepijo narode v neznatne manjšine in stremi po uvedbi narodnega parlamenta v katerem bi odločal ves narod sam o svojih interesih. To je, stremimo po uvedbi narodne avtonomije. Socialna demokracija ne hrepeni po deželnih mandatih za to, da utrdi — ko bo enkrat zastopana — njih obstanek, temveč hoče prodreti v deželne zbornice zato, da jih uniči. To je tretji vzrok, ki opravičuje naš samostojni nastop pri prihodnjih deželnozborskih volitvah. Imamo pa še drugih vzrokov, ki nas silijo do takega koraka. Volitve, bodisi v deželni ali državni zbor ali v občinske zastope, tvorijo najprimernejši moment za razvijanje socialistične agitacije. Ne gre se samo zato, da skušamo poslati glas delavstva tudi tja, kjer ga še ni, tudi se ne gre samo za to, da pokažemo našo številno moč, ampak gre se tudi za to, da pridobimo novih pristavev, da spravimo še druge sotrpine do razredne zavednosti, da povečamo in organiziramo armado brezpravnih, da nastopimo v odločilnem trenutku z organizirano silo v blagor vsega človeštva. Vsi ti sorazlogi, ki nas silijo odkloniti vsako ponudbo ki bi nam jo stavile druge stranke za kompromisni nastop in opravičujejo predlog postaviti lastne samostojne kandidature. Ko je še raztolmačil navzočim, kako bi morali biti poslanci, kako se mora agitirati, da se doseže čim večji uspeh in razjasnil še druge stvari v svrhu izobrazbe agitatorjev in zaupnikov je zaključil lep govor priporočujoč navzočim, da sprejmemo predlog glede samostojne udeležitve volitev.

K temu so govorili zastopniki vseh goriških organizacij se strinjali s predgovornikom in priporočali samostojne kandidature, vsak tudi iz lokalnih ozirov. Vredno je omeniti sodruga Bratina, Gorkiča, Marico, Mozetiča, Bradaščka in Novaka, ki so z vnetostjo priporočali rečeni predlog. Ko so govorili še drugi govorniki in je imel sodr. Regent zaključno besedo je konferenca sprejela enoglasno in s ploskanjem predlog, za samostojno udeležitev soc. dem. stranke pri dež. volitvah. Na to se je imenovalo kandidate, ki se jih jima proglasiti oficijelno na deželni konferenci, ki se vrši v Trstu v nedeljo dne 26. t. m. Ko se je rešilo še druge točke dnevnega reda in je pozval navzoče sodr. Regent na udeležbo na nedeljsko konferenco je zaključil to važno konferenco, ki je pričela ob 10 uri zjutraj, ob 1 uri popoldne.

Okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke za volilni okraj Pazin-Labinj. V nedeljo dne 19. t. m. se je vršila v Labinju prva okrajna konferenca za volilni okraj Pazin-Labinj. Navzočih je bilo 40 delegatov, ki so zastopali 15 občin iz dotičnega volilnega okraja. Politični odbor deželne organizacije je zastopal sodr. Jelčič iz Pulja. Dnevni red konference je bil: 1. Ustanovitve volilno-okrajne organizacije; 2. gospodarska organizacija; 3. Raznoterosti.

Konferenco je otvoril sodr. Pavel Bučič točno ob 10. uri zjutraj. Pozdravil je navzoče in razložil pomen konference. Nato je bil izvoljen sodr. Bučič predsednikom konference.

K prvi točki je poročal sodr. Jelčič iz Pulja o pomenu in nalogi politične organizacije. V daljšem govoru je raztolmačil glavne točke socialističnega programa in sredstva, ki se jih moremo služiti v dosednjem svojega cilja.

Po daljši razpravi, ki se je udeležilo več delegatov, so bili izvoljeni v odbor volilne organizacije sodrugi: Jurčič Josip, Mahorovič Jakob, Miletič Josip, Hlapčič Anton in Bučič Pavel. Nadalje se je izvolilo še 15 zaupnikov in sicer po enega za vsako občino.

K drugi točki dnevnega reda, ki je obsegala gospodarske in strokovne organizacije, je poročal sodr. P. Bučič. Govoril je o konsumnih zadrukah. Prve konsumne zadruge nismo bili zmožni vzdržati, bili smo še premajhni. Toda sedaj je postalo naše število veliko, strokovne organizacije so razširile zavednost delavstva na vse kraje. V naših vrstah imamo ljudi zmožne voditi vsako trgovino. Zato smo sklenili ustanoviti novo konsumno društvo, ki bo gotovo uspevalo. Po daljši razpravi se je sprejelo poročilo sodr. Bučiča enoglasno.

Pri točki »raznoterosti« se je bavila konferenca samo o šolskem vprašanju. Vsi delegatje so tožili pomanjkanja ljudskih šol. Kar jih je so oddaljene preveč ena od druge, tako da otroci ne morejo zaha-

jati k poduku. Nadalje so se pritoževali radi nekaterih šol družbe Sv. Cirila in Metoda, posebno pa čez šolo ki vzdržuje ta družba v Sv. Lovrencu. V tej šoli je bil že nastavljen za učitelja gospod Ferdinand Herdi. Toda dišal je menda preveč po svobodomiselnstvu, kajti župniku ni bil posebno všeč in ga je dal odpraviti. Službo učitelja je pa prevzel župnik sam, ki uči prav po vzoru kranjskih klerikalcev. Otroci hodijo po dve uri, da bi se kaj naučili, toda ko pridejo v šolo pa ni župnika. En dan je bolan, drugi dan je pri bolniku, tretji dan v cerkvi, samo v šoli ga ni. Po dvakrat, celo trikrat na teden se vrnejo otroci domov ne da bi se bili kaj naučili, ker župnika ni bilo v šolo. Take so pač razmere v šolah te preveč hvalisane šolske družbe, katere edini namen je vzgajati klerikalizem.

Ko so govorili še drugi delegatje je zaključil predsednik to prvo, toda važno konferenco. Zahvalil se je za veliko udeležbo, ter priporočal navzočim vstrajnost in delavnost v prid človeštva. Z živjo klič na socialno demokracijo so se delegatje razšli.

Tako je postavljen temelj socialistične propagande tudi v tem industrielnem kraju, od koder bo širila socialistična stranka v tem volilnem okraju živčim proletariatom, luč in zavednost do človeških pravic.

KNJIŽEVNOST

Iz socialistične literature. V založbi časopisa »Naprej« v Idriji so izšle sledeče brošure, katere prav toplo priporočamo našim čitateljem:

1. »**Socializem**«. Priredil Ant. Kristan. Obsega, na 52 straneh, poglavja: Kaj je socializem — Socializem in zasebna last — Socializem in last poljedelcev — Socializem in končni cilj — Socializem in narodnost — Socializem in svetovni mir — Socializem in šola — Socializem in cerkev — Socializem in žena — Socializem in zakon — Socializem in inteligenca.

Že naslovi poglavij dokazujejo, da obravnava knjižnica najaktualnejša vprašanja, za katere se mora danes vsakdo, posebno pa še socialistični delavec, živo zanimati. Cena »Socializmu«: 20 vin.

2. »**Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo**«. Poročilo sodr. Ant. Kristana. Cena 10 vin. Str. 17. Razmere socialne demokracije in kmetiškega ljudstva mora čimdalje bolj biti objekt živahnih razmotiranj v vrstah socialne demokracije. Zlasti pri nas na avstrijskem jugu, kjer imamo sorazmerno več kmetijskega proletariata nego industrijskega. V brošurici »Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo« dobi čitatelj socialno-demokratski kmetiški program za sedaj ter načrt socialistične organizacije poljedelstva. — Ta brošurica je uprav sedaj predmet dosedaj še malo kodaj opažanega zanimanja. V celjskem »Narodnem Listu« je o nji napisal dr. Božič tri obširne članke. Sodr. Ant. Kristan mu baš sedaj v idrijskem »Napreju« temeljito odgovarja. Socialna revija »Naši Zapiski« so jo prav toplo priporočili...

»**Zakaj smo socialisti**«. V brošuri, pod tem naslovom, je zbral sodr. A. Kristan članke več znamenitih socialističnih pisateljev, ki pojasnujejo socializem z več strani. Vsebinska je nastopna: F. V. Krejčič: Vzgoja k socializmu — E. Liess: Zakaj sem socialist? — E. de Amicis: Pogovor — A. P. Vesely: Mi tega tako ne prenamerimo — E. de Amicis: Pridobivajmo ideje nežne duše — Enrico Ferri: Vojska ni delo — I. Entrata: Mrtvi govorijo. Cena tej brošuri je 14 vin.

»**Komunistični manifest**«. Napisala Karol Marks in Friderik Engels. Cena 40 vin. Ni je knjige, ki bi bila tako hitro v toliko in toliko najrazličnejših jezikih izšla kot je izšel »Komunistični manifest«, ki je res nekaj zgodovinski evangelij socializma. Hrvatje imajo že prevedeno od l. 1904. Srbi, Bolgari tudi že dalje časa; Slovenci pa smo je dobili šele letos ob šestdesetletnici njenega rojstva. Komunistični manifest mora biti v rokah slehernega delavca.

Vse te brošure se dobe na Primorskem v upravi »Delavskega Lista« v Trstu, v Pulju v Arco Romana ter v knjigarnah Gorenjec v Trstu in A. Gabršček v Gorici.

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp.
ulica della Zonta 8.

V soboto 25. t. m. se vrši v gostilni »Vojnovič« v ulici Boccaccio 25

javen železničarski shod
krajne skupine III. str. in prav. društva.

VALERIO CUCIT*Delavnica pohištva*Trst, ul. Benedetto Marcello 4,
= vogal ulice Tigor. =Tovarna testnine z jajci
Ernesto A. Vodopivec

Trst, ul. Farneto št. 13.

= Edina tovarna pohištva v Trstu =

ul. della Tesa št. 46.

ALEXANDER LEVI MINZI

Zaloga. Piazza Rosario št. 1.

Cene zmerne.

FRAN MANIÀ

TRST

ulica N. Machiavelli št. 8.

Skladišče oglja, premoga in drv.

Pošiljanje na dom na vsako stran mesta.

Zadruga lesnih delavcev
izdelujepohištva, izložbe prodajaln, kakor vsa druga
lesna dela.

Delavnica: Trst - Ulica Ferriera št. 3 - Trst.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

Cene zmerne.

Shajališče zunanjih sodrugov.

KAVARNA UNIONE = TRST =

Ulica Caserma

= in ulica =

Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

in časnikov v vseh jezikih.

Skladiščeameriških mrežic in aparatov
za električno in plinovo luč

E. WÖLFNER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Fran Cantoni

Trst

ul. Barriera vecchia št. 23

Velika zbirka
manufakturnega
tkanega blaga in
drugih potrebščin.

CENE ZMERNE

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

ANTON CECH

TRST - Ulica Fonderia št. 12.

Zaloga najboljših dalmatinskih in istrskih vin

Marsale, Vermuth, i. t. d.

Dr. A. MARTINELL

Zobozdravnik dunajske klinike.

Izdira zobé brez bolečin. — Izdeluje umetne

zobé po najmodernejših zistemih.

Cene zmerne.

Trst - Ulica Barriera vecchia št. 3

Telefon št. 1708.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

Družinske zabave.

KNJIGOVEZNICA
PIPPAN & BORTUZZI

ulica Valdirivo št. 19,

II. nad.

Izdeluje najfinejša in tržna
dela po zelo nizki ceni.**FRATELLI PAGANI**

TRST. Ulica Acquedotto št. 6.

Velika zbirka igrač, okraskov, parfu-
marij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Kavarna „MILANO“

TRST - Ulica Giulia nasproti spomenika

„Domenico Rossetti“

Na razpolago so revije in časniki v vseh jezikih.

Postrežba točna.

Delniška glavnica K 10,000.000.—

Telefon 19-95.

OSR. BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Podružnica v TRSTU, Piazza del Ponterosso 3

Vlog okoli K 77,000.000.—

Naslov za brzojavke: „Sporobanka“.

4½% vloge na knjižice - Vloge na tek. račun 5%

Menjalnica - Bančno trgovanje vseh vrst.

Centrala denarnih zavodov avstro-ogerskih. Izdaja sirotinsko-varne bančne obligacije. Premijeve vloge po 6¼%.